

SLOVENSKI PRAVNIK

Leto XLV.

Ljubljana, 1931.

Št. 9.—10.

✠ Dr. Danilo Majaron. — ✠ Aleksander Hudovernik.

V času, ko je poletno solnce še gorko pripekalo, odšla sta iz »Pravnikovih« vrst za vedno dva moža, katerih imeni sta tesno zvezani z društveno zgodovino, nič manj pa tudi z našim javnim življenjem.

Dne 6. avgusta t. l. je umrl na Bledu, kamor je hodil zadnja leta krepit si svoje po trdovratni boleznì zrahljano zdravje, dr. Danilo Majaron. Dasi precej v letih, rojen je bil 12. decembra 1859 v Borovnici, in bolehen, vendar nas je poročilo presenetilo. Saj je dober mesec prej, ko je odhajal na počitnice, z znanci še kramljal o njemu tako priljubljenem predmetu, slovenski pravniški terminologiji in pravniškem jeziku, kar je oboje z nespremenjeno žilavostjo zasledoval tako v »Slovenskem Pravniku« kakor v »Službenem listu«. Njegov duh ni pri teh razgovorih kazal najmanjšega opešanja, spomin mu je bil živ kakor mladeniču, ki se je zamislil na svoje mlade dni in z »Novicami« v rokah je pojasnjeval, kdo je napisal s tem in onim znakom podpisani članek. Sedaj je žal utihnil in nam ne bo mogel več pripovedovati o tej dobi svojega življenja.

Majaronovih mladih let ne moremo namreč imenovati njegovo junaško dobo. Ta naziv zasluži od nastopa v javnosti celo njegovo življenje, ki je bilo posvečeno delu in borbi za ideale in tudi kronano z uspehi. Ni tu mesto, da bi klicali v spomin njegovo vsestransko javno delovanje zlasti v novinarstvu, komunalni politiki in kot narodni zastopnik. Dolžni pa smo njegovemu spominu, da tudi v besedah slovesa ne pozabimo tistih njegovih zaslug, ki so in ostanejo večne za slovensko pravništvo.

Potrebe slovenskega pravništva je spoznal dr. Majaron že na Dunaju kot vseučiliščnik in odvetniški koncipient. Stiki z Levičnikom, svetovalcem takratnega pravo sodnega ministra Pražáka in poznejšim predsednikom deželnega sodišča v Ljubljani, so mu nazorno pokazali, zakaj in kako je delovati na tem polju. Slovenci so se borili takrat

že za lastno pravno fakulteto in višje deželno sodišče nad slovenskimi deželami, v časih, ko sodišča slovenskega jezika niti priznavala niso. Treba je bilo ustvariti slovensko pravoznanstvo in ko je šlo zato, da je rešiti komaj zopet k življenju obujeni »Slovenski Pravniki«, je bil takratni koncipijent dr. M a j a r o n med prvimi in glavnimi ustanovitelji društva »Pravniki«. Te dogodke, nasvet ministra P r a ž á k a in ustanovitev društva, je pokojnik najrajši in s poudarkom omenjal, v pogovorih v zadnjih letih je ob spominu nanje ves oživel, tako mu je bila privezana duša na društvo, čigar najmarljivejši član je bil od njega ustanovitve do zadnjega dne. In ko ni mogel več z delom, stal je vsem ob strani z blagohotnimi nasveti. Bil je odbornik skozi vso dobo razen let 1893. in 1894., in sicer v letih 1889. do 1892. tajnik in knjižničar, od leta 1896. podpredsednik, od 1907 dalje načelnik in pomagal društvu preko nebroj težav. Poleg tega je urejeval »Slovenski Pravniki« v prvih štirih letih, prevzel uredništvo vnovič leta 1898. in ponovno rešil list pogube in ga obdržal do konca letnika 1921. Urejevanje takrat ni bila lahka stvar, za urednika so veljale še vedno besede, ki jih je zapisal dr. Tavčar l. 1881., »da je urejevanje lepoznanškega lista veliko lažje delo kot pa urejevanje našega lista. Tam se obdeluje polje, na katerem so že delovali izvrstni predniki, tu pa se mora še ledina kopati ter opravljati prvo in najtežavnejše delo! Tam se je oglasilo sodelavcev, da je vse mrgolelo, tu pa smo ostali skoraj sami, tako da nas tlači težko breme k tlom...« V teh besedah so izražene vse težave takratnega urednika. Zbirati je moral sodelavce in pri listu sam mašiti vrzeli in pisati zanj razprave, poročila in prirejati pravne primere, ker so bili sodelavci tako redki. Pri tem pa je urednik opravljal še drug posel, popravljati je moral svojim sodelavcem jezik in paziti na enotnost izražanja. Prenaredil je v jezikovnem pogledu poslane mu članke tako, da jih pisci sami niso spoznali, ko so izšli. Razlika med Majaronovim »Pravnikom« in med njegovima prednikoma, Tavčarjevim in Babnikovim »Pravnikom« v tem pogledu je očitna. Majaronovo lahko pero je bilo kakor ustvarjeno za to. In v oblikovanju slovenskega pravniškega jezika vidimo eno največjih njegovih zaslug. Da je postal slovenski pravniški slog v kratkem času tako prožen in uglašen, obenem pa naslonjen na narodno govorico, je plod njegovih prizadevanj.

Tudi še iz dunajskih časov je prinesel dr. M a j a r o n v domovino svoj drugi ideal, slovensko vseučilišče v Ljubljani. Za to ustanovo se je boril neustrašeno in dosledno

kot politik, zanjo je nastopal z največjim ognjem kot odbornik društva »Pravnika«. V »Spomenici« iz leta 1898. je klasično obrazložil upravičenost in potrebo slovenskih teženj, pozneje ni zamudil nobene prilike, da se ni postavil na čelo boju za naš najvišji znanstveni zavod. Ko se je leta 1919. osnovala vseučiliška komisija, je bil najpoklicanejši predsednik pač pokojni dr. M a j a r o n. Pod njegovim vodstvom je komisija pripravila v kratkem času vse potrebno za ustanovitev ljubljanskega vseučilišča. V priznanje za to delo je bil prvi častni doktorat na ljubljanski univerzi podeljen leta 1929. dr. M a j a r o n u.

Ne samo tem poslom, tudi organizaciji odvetniškega stanu je posvetil dr. M a j a r o n svoje odlične moči. Bil je od leta 1901. do malo pred smrtjo predsednik odvetniške zbornice v Ljubljani in je to funkcijo opravljal enako uspešno kakor vse druge. Sodeloval je tudi pri ustanovitvi zveze odvetniških združenj v državi.

V svojih poznejših letih je pristopil dr. M a j a r o n še enkrat k organizaciji pravnštva, to pot jugoslovenskega. Bil je med poborniki, ki so sprožili v našem svetu idejo jugoslovenskih pravnških kongresov. Pod njegovim vodstvom so bila sestavljena pravila za te kongrese, on je bil glavni poročevalec o tem na zagrebškem zboru l. 1924., ki je sklenil ustanovitev stalne institucije pravnških kongresov. Leta 1925. je vodil slovenske pravnike na prvi kongres v Beograd, naslednje leto pa je načeloval drugemu kongresu v Ljubljani. Tedaj ob pripravljanih delih se mu je povrnila vsa mladostna živahnost in nas bodrila, združena s premišljenimi nasveti. Na kongresu samem pa nas je presenetil z enostavno zasnovanim, a vendar globoko segajočim otvoritvenim govorom, ki je izražal zlasti veselje, da so poslali na ljubljanski kongres zastopnike tudi najoddaljenejši kraji v državi. V krasno uspelem ljubljanskem kongresu je videl očitni napredek kongresne ideje, za katero je nastopal trdovratno pred tremi, dvema letoma.

Nekaj dni za dr. M a j a r o n o m, dne 20. avgusta t. l., je podlegel težki bolezni Aleksander H u d o v e r n i k. Sicer nekaj mlajši od M a j a r o n a, rojen je bil 21. februarja 1861 v Stični, pričel se je udeleževati poprej kakor ta med pravniki. Takrat je obrnil pažnjo vsega pravnškega sveta na jugoslovensko pravo Bogišičev nastop in njegova dela o prastarem slovanskem pravu in črnogorski zakonodaji. Val navdušenja, ki je veljal Bogišiču in njegovemu delu, je vzpodbudil tudi oba pokojnika. Predavanja v društvu »Pravniku« je otvoril leta 1889. dr. M a j a r o n s poročilom »O novem črnogorskem imovinskem zakoniku«. Že

sedem let poprej pa je izšel Hudovernikov prvi pravniški spis »Črnogorsko zakonodavstvo«. Tej smeri, ki ji je dal pravec znameniti pravnik dr. Bogišič s svojimi raziskavanji, je ostal Hudovernik tudi pozneje zvest. Postal je marljiv sodelavec dr. Moschetovega »Slov. Pravnika« in poročal v njem o slovenskih pravnih običajih, o slovenskih pravih in pravnih spomenikih, priobčeval beležke in životopise znamenitih slovenskih in slovenskih pravnikov. Pri tem pa ni pozabil na praktične potrebe nastajajočega slovenskega pravniškega stanu. Priobčil je v istem listu kratko slovensko pravniško terminologijo, izvršujoč s tem Razlagovo sporočilo, in poslovenil po večini občni sodni red, ki ga je izdal dr. Mosche. Poznejša odsotnost iz Ljubljane ga je ovirala, da bi se tudi v novem pravniškem društvu tako intenzivno udeleževal. Priznati moramo vendar njegovo delo in obžalovati, da so ga razmere izneverile začetnemu delu. Vendar je z navdušenjem pozdravil novo društvo in vestno zbiral gradivo za društveno pravno terminologijo, bil marljiv odbornik v letih 1904. do 1908. ter pozneje od 1928 dalje, to v časih, ko je posvetil svoje glavne moči drugemu delu, narodnemu obrambnemu, družbi Sv. Cirila in Metoda. V naši narodni državi je zastavil svoje moči za organizacijo notarskega stanu, bil predsednik ljubljanske notarske zbornice od leta 1919. dalje in vneto skušal, ohraniti temu stanu njegove pravice tudi v novi državi. Največ po njegovem prizadevanju je ustanovila notarska zbornica v Ljubljani glasilo »Pravni vestnik«, ki je izhajal kot priloga »Slovenskemu Pravniku« v letih 1925. do 1927. Mnogo se je trudil, da bi »Notarski vestnik« zopet oživil, pa mu ni uspelo.

Nesebično je bilo delo obeh pokojnikov za pravniški stan. Oba sta bila med orači pravniške ledine in ko sta rezala začetne brazde, bodrila ju je zgolj zavest, da podpirata v tem narod v njegovi pravni borbi. Slava zato njunemu spominu, ki naj ostane več en v naših srcih!

Dr. R. S.